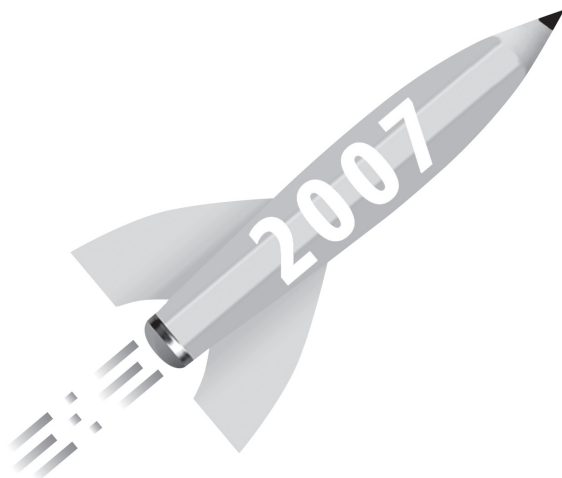

Lærervejledning

Velkommen til Hele Verden i Skole 2007, som består af tre elementer, der sætter fokus på alle børns ret til en uddannelse af god kvalitet. Læsebogen LæseRaketten fortæller både fantasifulde og virkelige historier om vigtigheden af at få en uddannelse. I indsamlingskonkurrencen 'En Sikker Vinder' får eleverne mulighed for at samle ind til et skoleprojekt i Peru. I den globale aktivitetsuge vil børn verden rundt holde deres regeringsledere fast på deres løfte om Uddannelse for Alle.

Denne lærervejledning beskriver de forskellige dele af kampagnen nærmere. Alt materialet er gratis, og IBIS vil gerne takke for de flotte bidrag fra flere virksomheder og institutioner: Dansklærerforeningens Forlag A/S, Trykkeriet Nørhaven A/S, Center for Undervisningsmidler, Den Europæiske Union og Danida.

Indhold	side
Hele Verden i Skole	2
En Sikker Vinder	3
Skolen i Regnskoven	4
Den globale aktivitetsuge	5
Undervisningsidéer	7-16

HELE VERDEN i SKOLE 2007

En global kampagne for Uddannelse for Alle

Alle børn har ret til en god, gratis grunduddannelse. I år 2000 på FN's uddannelsesstopmøde i Dakar underskrev alle verdens ledere Dakar-erklæringen. Denne aftale skulle sikre 'Uddannelse for Alle' inden 2015. I 2007 er vi halvvejs mod 2015, og vi har derfor travlt, hvis målet skal nås. 80 millioner børn bliver stadig snydt for en skolegang.

Over 190.000 skoleelever læser i år i LæseRaketten. Bogen er fyldt med gode historier om uddannelse krydret med flotte illustrationer. Alt sammen doneret af nogle af Danmarks bedste børnebogsforfattere og illustratorer. IBIS' egne historier fokuserer på alle børns ret til uddannelse. I år handler mange af historierne om achuar-indianerne, som lever i Amazonas-regnskoven i Peru.

LæseRaketten er trin-inddelt. Den starter med højt-læsningshistorier, og derefter følger tre trin af stigende sværhedsgrad. Trinene er ment som en vejledende opdeling, og det er oplagt også at læse nogle af historierne på de andre trin. I denne lærervejledning kan du få ideer og inspiration til undervisningen, når du og din klasse læser i LæseRaketten. Du kan også bruge vores børnehjemmeside www.ibis.dk/abc, hvor du finder mere information om Peru, quizzer og meget mere.

Vi håber, I har lyst til at deltage i indsamlingskonkurrencen 'En Sikker Vinder'. Her får eleverne mulighed for at gøre en forskel ved at samle penge ind til fordel for et skoleprojekt i Peru. Samtidig har de mulighed for at vinde præmier, som I kan læse mere om på www.ibis.dk/verdeniskole. Det er helt frivilligt, om I ønsker at samle ind, men det vil have stor betydning for Hele Verden i Skole-kampagnen og ikke mindst for de børn i Peru, der vil få mulighed for at komme i en god skole.

Skoleelever og lærere i over 115 lande har de seneste fire år gjort deres til, at politikernes løfte ikke bliver glemt. Under den globale uddannelseskampagne har mere end fem millioner børn på verdensplan dekoreret figurer og plakater. I 2006 farvelagde danske skoleelever mere end 14.000 plakater, der illustrerede de millioner af børn i Afrika og Latinamerika, som mangler lærere. Plakaterne og figurerne er rejst verden rundt til de store internationale topmøder og har skabt meget opmærksomhed omkring 'Uddannelse for Alle'.

I 2007 finder der en række internationale topmøder sted. I Tyskland mødes lederne af verdens otte rigeste lande (de såkaldte G8 lande) fra den 6.-8. juni, og året igennem vil der være betydningsfulde møder i en række internationale organisationer, f.eks. Verdensbanken. Vi kan være med til at sikre, at politikerne på disse møder giver topprioritet til alle børns ret til en god uddannelse. Derfor er overskriften på den globale aktivitet: 'Uddannelse for Alle – så kan de lære det!'.

Læs mere om 'Uddannelse for Alle' på www.ibis.dk/verdeniskole

Indsamlingskonkurrencen 'En Sikker Vinder'

- ved at sælge lodsedler kan I hjælpe indianske børn i Peru til en bedre skolegang.

Vi håber, at I har lyst til at deltage i indsamlingskonkurrencen og på den måde hjælpe børn i fattige lande til en bedre skolegang. Sidste år kunne vi sende 625 børn fra Ghana i skole takket være de penge, skoleklasser over hele landet indsamlede.

Det er helt frivilligt, om din klasse vil samle ind. Mange lærere har dog efterspurg en handlemulighed for eleverne. Når eleverne deltager i indsamlingen, får de selv mulighed for at hjælpe nogle af de børn, de læser om i LæseRaketten. Hjælpen ændrer måske ikke hele verden, men den kan ændre hele livet for et enkelt barn.

Sælg lodsedler til 10 kr.

Du og din klasse kan samle ind ved at sælge Hele Verden i Skole-lodsedler for 10 kr. stykket. Hvis nummeret på lodsedlen bliver trukket ud, vinder køberen af lodsedlen en præmie. Det vil sige, at forældre, venner eller hvem, I nu sælger til, får mulighed for at vinde flotte præmier, når de køber en lodseddel. Lodsedlerne ligger i kuverten med lærermaterialet. I skal være opmærksomme på, at de ikke må sælges i det offentlige rum, dvs. på gader og torve eller ved dørsalg. Hvis I har spørgsmål eller ønsker at bestille flere lodsedler, så kontakt Joachim Maxen på verdeniskole@ibis.dk.

Din klasse kan vinde

Samtidig har din klasse også mulighed for at vinde præmier: Hver gang klassen samler 100 kr. ind, får I et lod i lodtrækningen. Jo mere I samler ind, jo større chance har klassen selv for at vinde. I kan frit kombinere salget af lodsedler med andre arrangementer, såsom klassefest, teaterforestilling eller noget helt tredje (se flere indsamlingsidéer på www.ibis.dk/abc).

Førstepræmien er en klassetur til Randers Regnskov med guide og forplejning, inklusiv to nætter på Danhostel Randers Vandrerhjem. Der er ekstrapræmier til den klasse, der samler ind på den mest fantasifulde måde og til den største indsamling pr. klasse.

Hvordan deltager din klasse?

Du og din klasse deltager ved at bruge indbetalingskortet på den plakat, I finder sammen med materialet. I bliver automatisk tilmeldt konkurrencen, når I indbetaler pengene. Husk at angive klasse og skole. Sidste frist for indbetaling er d. 20. maj 2007. Hvis I ønsker at være med i konkurrencen om ekstrapræmien til den mest fantasifulde indsamlingsidé, skal I sende et brev til IBIS med en kort beskrivelse af, hvad I har lavet. Brevet sendes til verdeniskole@ibis.dk eller IBIS, Nørrebrogade 68B, 2200 Kbh. N. Mrk. kuverten "Indsamling - En Sikker Vinder". Kuverten skal være os i hænde senest d. 20. maj 2007.

Læs mere om Skolen i Regnskov og indsamlingen på www.ibis.dk/verdeniskole

Skolen i Regnskoven

Hele Verden i Skole-indsamlingen vil i 2007 gå til at give børn i den peruvianske del af Amazonas regnskov en bedre skolegang. Dybt inde i regnskoven lever achuar-indianerne. De har i mange årtier værnet om den regnskov, de lever i, men de får sværere og sværere ved at udfylde denne rolle. Deres levevilkår er katastrofale på grund af forurening af luft, vand og jord. Den intensive olieudvinding og tømmerhugst, der siden 1960'erne har fundet sted i området, har vanskeliggjort deres traditionelle levevis og skabt fattigdom.

Under halvdelen gennemfører skolen

Undervisningen i achuarernes skoler tager ikke højde for achuarernes viden og baserer sig på en verden, der ligger langt fra den, de kender. Lærerne taler ofte kun spansk – et sprog, mange af børnene ikke forstår - og kender ikke til achuar-indianernes sprog. Konsekvensen er, at børnene ofte ikke lærer noget i skolen. Mange børn dropper derfor ud af skolen, fordi de - og deres forældre - ikke føler, de kan bruge den til noget. Under halvdelen af børnene gennemfører i dag den 6-årige grundskole.

En bedre skole

En vigtig forudsætning for at fastholde børn og unge i skolen er en god og vedkommende undervisning. Indsamlingsprojektet "Skolen i Regnskoven" vil give achuar-børnene en undervisning, der sætter fokus på sundhed, miljø og bæredygtig udvikling. Det er vigtigt, at achuarernes daglige liv, sprog og omgivelser inddrages i undervisningen. Målet er at styrke achuar-indianernes rolle som aktive forkæmpere for miljøet samtidig med, at uddannelsen giver dem en større viden om deres rettigheder.

En undervisning, der kan bruges til noget

Indsamlingsprojektet 'Skolen i Regnskoven' vil sørge for nye og gode undervisningsbøger, bedre undervisning i skolerne og uddannelse af nye lærere. Projektet vil uddanne 15 nye lærere og efteruddanne 45 lokale lærere med specielt fokus på pædagogiske metoder i en elevcentreret undervisning. 1.500 achuar-børn vil få direkte gavn af projektet. Målet er, at de skal færdiggøre grundskolen og mindst 50% af dem gå videre i mellemskolen. Børnenes forældre vil også blive inddraget i skolearbejdet, således at det samlede syn på undervisningen bidrager til øget selvværd hos achuar-indianerne og sikrer, at børnene bliver i skolen. Kun på den måde kan de forbedre deres levevilkår i et af verdens vigtigste naturområder.

Uddannelse for Alle - så kan de lære det!

Vær med til at lave verdens længste kæde af mennesker, der holder i hånd for retten til uddannelse!

I ugen d. 23. til 29. april 2007 vil børn i hele verden lave aktiviteter for at gøre opmærksom på, at alle børn har ret til en gratis uddannelse af god kvalitet. Verdens ledere har lovet, at det skal blive virkelighed senest i år 2015.

Det vil blive markeret verden over af børn og voksne, der danner kæder ved at holde hinanden i hånden. Dermed symboliserer de, at kun hvis vi står sammen, når vi målet om skolegang til alle. Sidste år deltog mere end fem millioner børn i lignende aktiviteter.

Du og din klasse kan også være med ved at lave en aktivitet, der symboliserer, at vi står sammen om at få alle børn i skole.

I kan være med på flere måder

- I kan kopiere, udklippe og farvelægge vedlagte skabelon af børn, der holder i hånd. I må meget gerne skrive på figurerne eller lave en plakat, der udtrykker, hvad eleverne finder vigtigst for at sikre alle børns ret til en uddannelse. I kan frit lade jer inspirere af teksterne i LæseRaketten og af undervisningsidéerne her i lærervejledningen.

- I kan også rent fysisk danne en lang kæde af mennesker, der holder i hånd rundt om f.eks. skolen, rådhuset i jeres by etc.

På www.ibis.dk vil du finde forslag til pressemeddelelser osv., hvis I gerne vil invitere jeres lokale presse til at dække jeres aktivitet.

Hvad enten I vælger at lave papirudklip, kæder af mennesker eller andet, vil vi meget gerne have et digitalt foto og en kort beskrivelse af aktiviteten. Hvis et foto ikke er muligt, så send en kort beskrivelse til aktiv@ibis.dk

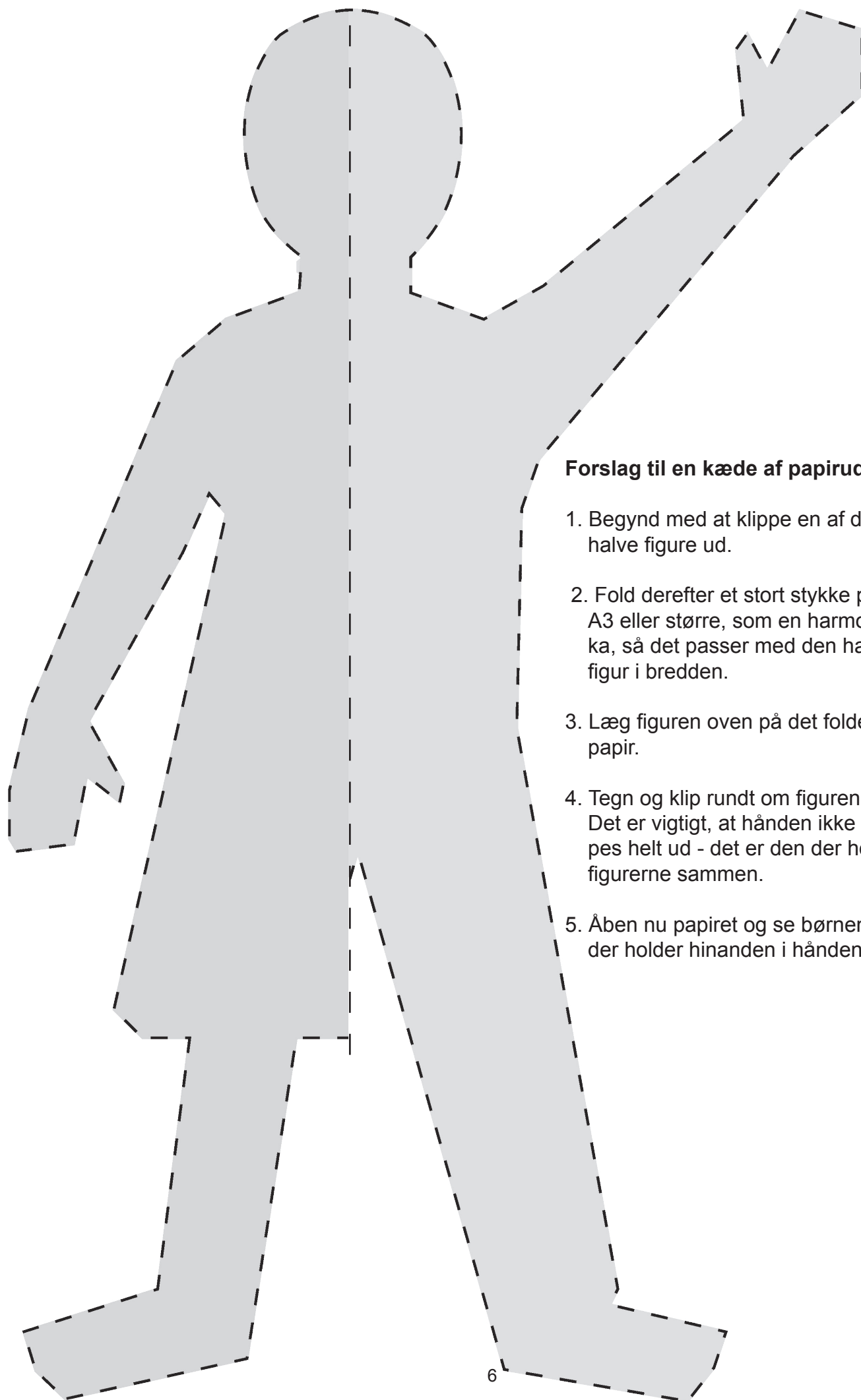
IBIS vil sørge for, at både den danske statsminister Anders Fogh Rasmussen og forkvinden for EU - den tyske kansler Angela Merkel - får at vide, at tusindvis af danske børn ikke vil acceptere, at deres venner i Afrika, Latinamerika og andre steder ikke kommer i skole. Millioner af børn over hele verden vil gøre det samme. Efter aktionsugen vil vi samle fotografier og beskrivelser fra menneskekæderne fra hele verden og præsentere dem for de ansvarlige politikere verden over. Et udvalg af fotografierne og beskrivelserne vil også blive præsenteret på www.ibis.dk/verdeniskole

Den 27. april arrangerer IBIS i København, Aalborg og Århus store events, hvor børn og voksne danner menneskekæder. Vi håber, at pressen og måske nogle af Folketingets politikere vil kigge forbi og nyde det smukke og imponerende syn. Hvis din klasse har lyst og mulighed for at være med, kan I kontakte os på verdeniskole@ibis.dk.

For at være med i verdens største menneskekæde skal I:

- Indsende digitale fotos samt beskrivelse af jeres aktiviteter (enten fotos af figurerne eller fotos af menneskekæden) til IBIS på aktiv@ibis.dk
- Skrive tydeligt i mailen, hvilken skole og klasse der er med samt hvor mange elever der har været med til aktiviteten
- Mærke mailen "Så kan de lære det"

Forslag til en kæde af papirudklip

1. Begynd med at klippe en af de halve figure ud.
2. Fold derefter et stort stykke papir, A3 eller større, som en harmonika, så det passer med den halve figur i bredden.
3. Læg figuren oven på det foldede papir.
4. Tegn og klip rundt om figuren. Det er vigtigt, at hånden ikke klippes helt ud - det er den der holder figurerne sammen.
5. Åben nu papiret og se børnene, der holder hinanden i hånden.

Undervisningsidéer

Introduktion

De næste sider indeholder nogle forslag til opgaver, som du kan lave med din klasse. Forslagene skal betragtes som inspiration, og du kan plukke i dem, som du vil. De fleste opgaver består af flere dele, så du også inden for den enkelte opgave kan vælge de dele ud, som du vil bruge. Opgaverne er ligesom i LæseRaketten delt ind på tre trin, men trininddelingen er kun vejledende. Generelt vil underpunkterne a, b og c inden for de forskellige opgaver stige i sværhedsgrad, og særligt opgave 2.b og opgave 6 henvender sig til de ældre klasser.

Opgave 1: Hvorfor går vi i skole?

80 millioner børn i verden venter på at komme i skole. Denne opgave sætter fokus på vigtigheden af skolegang og på, hvorfor mange børn ikke kommer i skole.

A. Hvad betyder skolegang for dig?

Ud fra en diskussion i klassen skal eleverne få en forståelse af, hvorfor det er vigtigt at gå i skole.

- Velegnet til trin 1 og 2
- Inspiration fra LæseRaketten: 'Hængekøjen', 'Konge for en uge' og 'Herskerens Historie'

Bed eleverne om at diskutere, hvad skolegang betyder for dem:

- Synes I, det er vigtigt at gå i skole - hvorfor/ hvorfor ikke?
- Hvad er I glade for ved at gå i skole, og hvad er ikke så sjovt?
- Hvordan ville det være ikke at gå i skole?
- Lærer man mere, hvis man kan lide at gå i skole?
- Hvad tror I, det ville betyde for jeres fremtid, at I ikke gik i skole?

B. 'De fire hjørner'

Hvorfor kommer mange børn ikke i skole?

Eleverne skal vha. argumentationsøvelsen 'de fire hjørner' forstå, hvilke grunde der er til, at mange børn ikke går i skole. Eleverne lærer at tage stilling til og argumentere for deres holdninger, og øvelsen viser desuden, at problemet er nuanceret.

- Velegnet til trin 2 og 3
- Materialer: Papir, tape, tusch

Fremgangsmåde

Ud fra spørgsmålet "Hvorfor kommer mange børn ikke i skole?" formulerer du sammen med eleverne fire forklaringer og skriver dem på fire sedler, der sættes op i klasseværelsets

fire hjørner. I kan lade jer inspirere af nogle af de mulige årsager, vi har listet nedenfor.

Bed eleverne om at stille sig i hjørnet med den forklaring, som de synes er bedst. En eller to elever fra hvert hjørne argumenterer for deres valg af forklaring.

Giv eleverne mulighed for at skifte hjørne, hvis de andre elevers argumenter har overbevist dem om, at en anden årsag er vigtigere. Bed dem fortælle, hvorfor de skiftede mening. Der er ikke kun én årsag til, hvorfor børn ikke kommer i skole. At nogle elever skifter hjørne illustrerer dette.

Find evt. andre mulige årsager.

Diskuter bagefter, hvordan alle verdens børn kan komme i skole. Hvordan overvinder vi alle de mange forhindringer?

Hvorfor kommer mange børn ikke i skole?

Her er nogle mulige forklaringer på, hvorfor der er mange børn i verden, der ikke går i skole:

- De er for fattige
- De gider ikke
- De skal arbejde i stedet
- Der er ikke nogen skole
- Der er ikke nogen lærer i skolen
- De synes ikke, det er vigtigt at gå i skole
- De har ikke råd til bøger og uniformer
- Forældrene mener ikke, børnene lærer noget i skolen

Opgave 2: Alle har ret til en uddannelse

Det er en grundlæggende menneskeret at få en uddannelse.

A. Ret til hvad...?

Denne opgave skal vha. diskussion i klassen få eleverne til at reflektere over, hvad det vil sige at have ret til noget, og at en ret både kan være konkret og udefinerbar.

- Velegnet til alle klassetrin
- Inspiration fra LæseRaketten: 'En god uddannelse er en menneskeret'

Eleverne skal i klassen diskutere følgende spørgsmål:

- Hvad er en rettighed?
- Hvad vil det sige at have ret til noget?
- Hvem skal sørge for, at alle mennesker har samme rettigheder?
- Følger der pligter med rettigheder? Hvis man har ret til noget, har man så også pligt til at efterleve rettigheden?

B. Rosas dilemma

Dilemma-øvelsen sætter via gruppearbejde og diskussion fokus på forskellige vigtige rettigheder i livet. Pointen er bl.a., at det er svært at afgøre, hvilke rettigheder, der er vigtigst.

- Velegnet til trin 3

Fakta

Ifølge FN's Verdenserklæring om Menneskerettigheder fra 1948 (artikel 26) har alle "ret til undervisning. Undervisningen skal være gratis, i det mindste på de elementære og grundlæggende trin. Undervisningen skal tage sigte på den menneskelige personligheds fulde udvikling og på at styrke respekten for menneskerettigheder og grundlæggende friheder."

Fremgangsmåde

Fortæl historien om Rosa. Pas på ikke at lægge egne værdier i personerne, da det kan påvirke elevernes bedømmelse af dem. Ideen er, at eleverne selv skal vurdere, hvorvidt de enkelte personers handlinger er gode eller dårlige.

Umiddelbart efter historien er fortalt, bedes eleverne om individuelt at rangordne de fire personer (1 = bedste, 4 = værste). De får 5 minutter. Inddel dernæst eleverne i grupper á 4-6 personer. De skal lave en fælles liste. De må ikke lave afstemninger, men skal diskutere sig frem til enighed. Giv dem 15 min. Imens de gør dette, kan du gå rundt og hjælpe eller provokere ved at lege djævelens advokat, f.eks.: "Hvorfor siger I, at Pedro er ond? Han sørger jo bare for sin familie".

Historien om Rosa

Det er et år siden, Rosa er gået ud af skolen. Hun fik de højeste karakterer på hele skolen og vil gerne fortsætte i skolen. Men det koster penge, og Rosas mor har ikke længere råd til at betale. Hun opfordrer Rosa til selv at tjene penge til sin uddannelse. Derfor sælger Rosa majspandekager på gaden for at spare sammen. Rosa drømmer om at få en god uddannelse, så hun kan få et godt job og tjene masser af penge. Hun skal sælge mange pandekager for at kunne betale for sin uddannelse.

Hun gemmer sine penge i en hemmelig lomme i sit forklæde. Hun har altid pengene på sig. Men en dag bliver hun overfaldet og får røvet hele sin opsparing. Hun løber efter tyven og råber om hjælp, men ingen reagerer.

Tyven hedder Pedro, og han stjæler normalt ikke. Men han har tre små søskende, der næsten ikke får noget at spise, og hans mor er meget syg. Han bliver nødt til at skaffe penge til mad og medicin. Derfor stjæler han penge fra en af pandekagepigerne på gaden.

Rosa er fortvivlet. Hun spørger sin mor til råds, men hun mener, at Rosa er gammel nok til selv at tage ansvar for sit eget liv. Rosas veninde Carmen prostituerer sig for at tjene penge. Det er lettjente penge, siger hun. Carmen har både råd til mad, tøj og uddannelse. Hun mangler aldrig noget, og da Rosa fortæller hende, hvad der er sket, opfordrer Carmen hende til prostitution. Rosa ved, det er et farligt og ubehageligt job, men efter nogle uger beslutter hun sig alligevel for at prøve det. Hun kan vel altid stoppe igen, hvis hun vil?

Diskussion ud fra historien

Eleverne skal diskutere personerne fra historien om Rosa, en efter en. Du kan starte med at fremhæve de personer, grupperne har rangeret mest forskelligt eller mest ens. Stil spørgsmål som:

- Hvorfor har I Rosa som nummer 1?
- Er det godt/dårligt, hvad Pedro har gjort?

Overordnet diskussion

Når eleverne har diskuteret de enkelte personers konkrete handlinger, er det meningen, at du og klassen skal diskutere videre på et overordnet niveau. Her er forslag til debattemner:

- Er det forkert at stjæle fra andre for at sørge for livsnødvendig mad og medicin til sin familie? Hvorfor/hvorfor ikke?
- Er det forkert at prostituere sig for at gå i skole? Hvad hvis skolegang er den eneste vej ud af fattigdommen?
- Hvorfor er der nogle lande, der ikke respekterer menneskerettighederne?

Disse spørgsmål har ikke endegyldige svar, men lægger op til en debat om rettigheder og hvad, der kan ske, når menneskerettighederne ikke overholdes. Diskussionen kan perspektiveres med en snak om værdier og kulturelle forskelle/ligheder mellem Danmark og Peru.

Opgave 3: Oprindelige folk

Denne opgave skal give eleverne et indblik i oprindelige folks liv og hverdag i regnskoven.

A. Livet i regnskoven

Denne opgave går ud på, at eleverne gennem kreative opgaver skal visualisere deres forestilling om regnskoven og achuar-indianernes hjem ud fra miljøbeskrivelserne i historierne.

- Velegnet til trin 1 og 2
- Materialer: Papir, farver, evt. træpinde

Opgave 1) Byg eller tegn achuarernes landsby eller et af de hjem, som en hovedperson fra Peru-historierne bor i. Konstruktionen kan laves vha. af små træpinde, der stables oven på hinanden.

Opgave 2) Ud fra 'Achuar-børnenes læsebog 2' og 'Tsungkierne – vandets ånder' skal eleverne gøre følgende:

Eleverne tegner livet i regnskovens floder. De kan både tegne floddelfiner og fisk, men også de mytiske figurer, der præsenteres i 'Tsungkierne – vandets ånder'.

Klassen laver i fællesskab en dansk udgave af 'masato' ved at følge opskriften - dog uden at tygge og spytte ud. Brug kartofler I stedet for yuca. Madlavningen kan være et godt afsæt til en snak om moderne bekvemmeligheder: I Danmark har vi mulighed for at lave mad på nemmere og mere komfortable måder, end den der beskrives i 'Yuca skal

Fakta om oprindelige folk

Oprindelige folk udgør over 350 millioner mennesker - eller næsten 6% af verdens befolkning - og findes i mere end 70 lande. Der er omkring 5.000 forskellige folk med hver deres særlige kultur og sprog. Oprindelige folk har ofte en kultur og et menneskesyn, der adskiller sig markant fra den vestlige verdens opfattelse. Læs artikler om oprindelige folk i Latinamerika på www.ibis.dk/verdeniskole.

Fakta om livet i regnskoven

Der bor omkring 1.500 achuar-indianere i 25 små landsbyer langs floden Corrientes, der løber gennem Amazonas regnskov på grænsen mellem Peru og Ecuador.

I regnskoven findes omkring 60.000 plantearter, 1.000 fuglearter og mere end 300 arter af pattedyr. I floderne findes både pattedyr, såsom som Amazon-delfinen, og omkring 2-3000 arter af ferskvandsfisk.

Amazonas regnskov er det mest mangfoldige økosystem på jorden, og det skønnes, at omkring halvdelen af arterne på jorden findes her.

tygges grundigt, før det spyttes ud', men er det nødvendigt? Hvad er det gode eller det dårlige ved vores måde at lave mad på?

B. Myter og historiefortælling

Denne opgave relaterer sig til dansk- og religionsundervisningen og kan kombineres med billedkunst. Omdrejningspunktet er skabelsesberetninger som afsæt til en snak om ligheder og forskelle i opfattelsen af verden.

- Velegnet til alle klassetrin
- Materialer: Papir og tegne/male-redskaber
- Anvend teksten: 'Tsunskiernes – vandets ånder'

Achuar-indianernes skabelsesmyte kan bruges som afsæt til at tale om - og sammenligne med - andre skabelsesmyter fra forskellige religioner.

- Tegn verden ifølge achuar-indianerne og/eller kristendommen, islam eller den nordiske mytologi m.fl. Tegningerne kan bruges som en illustration af ligheder og forskelle og danne udgangspunkt for en diskussion af forskellene mellem skabelsesmyterne.

- Diskuter, hvad achuar-indianernes skabelsesmyte siger om deres samfund og syn på dyr og mennesker. Hvilken rolle spiller naturen for achuar-indianerne?

- Hvad fortæller den kristne skabelsesmyte eller den nordiske mytologi om danskernes samfund og syn på dyr og mennesker? Hvilken rolle spiller naturen for danskerne?

C. Retten til regnskoven?

Denne opgave sætter fokus på oprindelige folks rettigheder ud fra en diskussion og en skriftlig øvelse - med udgangspunkt i achuar-indianernes situation.

- Velegnet til trin 2 og 3.
- Inspiration fra LæseRaketten: 'Diana og den forurenede flod'.

1) Diskuter de oprindelige folks ret til at bo i regnskoven ud fra følgende spørgsmål:

- Amazonas-regnskoven har været hjem for bl.a. achuar-indianerne i mange generationer. Hvordan ser de på regnskoven? Hvordan ser olieelskaberne på regnskoven?

- Hvem har ansvaret for, at regnskoven ikke forurenes og fældes? Hvad kan achuar-indianerne selv gøre for at bevare regnskoven? Hvad kan regeringen gøre?

- Hvad ville I gøre, hvis vandet i jeres vandhane derhjemme var forurenset, og I blev syge af det?

2) Skriv et brev til oliefabrikken

Prøv at sætte dig i Dianas (fra 'Diana og den forurenede flod') sted og skriv en klage til den fabrik, der forurener det vand, hun drikker. I dit brev skal du beskrive situationen omkring den forurenede flod. Forklar konsekvenserne af forureningen – både i forhold til din familie og i forhold til regnskoven og miljøet. Stil krav til fabrikkerne om, at de skal stoppe forureningen. I brevet kan du også slå på, at fabrikken allerede har lovet at stoppe forureningen, men ikke har gjort det endnu.

Opgave 4: Undervisning af god kvalitet

I mange lande i Latinamerika og Afrika er millioner af børn kommet i skole inden for de senere år. Den skole, de går i, er dog ofte meget dårlig. Denne opgave skal sætte fokus på, hvad god kvalitet i undervisningen er og hvilken betydning, det har for indlæringen.

A. En undervisning, man kan forstå

Opgaven sætter vha. diskussion i klassen fokus på, hvordan det er ikke at kunne forstå, hvad læreren siger.

- Velegnet til alle klassetrin
- Inspiration fra LæseRaketten: 'Konge for en uge' (bagvendt-sprog), 'At kunne skrive sit navn'

Undervisning af god kvalitet kræver bl.a.:

- Lærere, der er godt uddannet
- Gode undervisningsmaterialer
- Ordentlige skolebygninger
- Lærere, der taler det lokale sprog
- Få elever i klassen

Start timen på et sprog, dine elever ikke kender. Sige goddag til børnene og undervis i omkring 5 minutter. Det kan være på engelsk, tysk, fransk eller andet sprog – afhængig af klassetrin. Du kan også bede en anden lærer eller elev om at stå for denne del af øvelsen.

Herefter diskuterer eleverne f.eks. følgende:

- Hvordan føles det ikke at kunne forstå, hvad der bliver sagt og bedt om?
- Hvad ville du få ud af undervisningen, hvis den var på et sprog, du ikke forstod?

B. Den varme stol

Denne opgave handler om at kunne identificere sig med en anden person og sætte sig i en andens sted. Den foregår som en form for rollespil, hvor flere af historierne fra Læse-Raketten kan tages i brug.

- Velegnet til alle klassetrin

Fremgangsmåde

En elev eller læreren sætter sig i en stol foran tavlen og "er" en person. Det kan være en af hovedpersonerne i en af de fiktive historier eller en af de virkelige personer fra Peru-historierne.

De andre elever kommer med spørgsmål, der tvinger personen i den varme stol til at tænke over og sætte sig ind i personens muligheder, tankegang etc.

Eksempler på 'Den varme stol':

- Eleverne læser 'At kunne skrive sit navn' eller 'Hængekøjen'.
- Læreren sætter sig i den varme stol og repræsenterer læreren fra historien. Eleverne spørger så om, hvorfor han/hun ikke har lært Florecinda noget.
- En elev spiller Fadricano fra 'Hængekøjen', og de andre elever kan spørge ham om, hvorfor han ikke går i skole, hvorfor han ikke læser i fritiden etc.

C. 'Så kan de lære det!' - spillet

'Så kan de lære det!' er et spil, der illustrerer achuar-indianernes vanskelige situation i skolen. Det viser, hvordan børn i Peru, og særligt achuar-indianerne, møder mange forhindringer i løbet af deres skolegang. Eleverne inddeles i to grupper: Nogle er achuar-indianere og forstår ikke spansk. Andre er spansktalende børn og klarer sig meget bedre. Det tager ca. 20 minutter at spille spillet og kræver, at eleverne kan læse eller har en oplæser til rådighed.

- Velegnet til alle klassetrin
- Materialer:
  - Spillepladen findes bagerst i materialet. Kopier den i A3-størrelse. Du kan også printe spillepladen i farver fra www.ibis.dk/abc
  - Brikker findes bagerst i materialet. Kopieres, klippes ud og limes evt. på pap eller korkpropper, så de holder bedre.
  - Prøv-lykken-kort findes bagerst i materialet. De er lavet på to ark af forskellig sværhedsgrad, hhv. til trin 1 og 2 samt til trin 3. Du vurderer selv, hvilke kort der passer bedst til dine elever. Kortene er lavet sådan, at achuar-børnene Raul, Carlos og Silvia møder flere forhindringer end de spansktalende børn José, Rosita og Pilar.
  - Terning

Fremgangsmåde

Eleverne inddeles i grupper á 2-6 personer og får udleveret en spilleplade, Prøv-lykken-kort, brikker og terning. I kan også spille sammen i klassen ved at kopiere spillepladen over på en overhead og dele klassen op i to hold. Hver elev eller hvert hold vælger, hvem af personerne, de vil være.

Eleverne slår efter tur med terningen og rykker det antal øjne, terningen viser. Hvis man lander på et sort felt, trækker man et prøv-lykken-kort, læser teksten ud for sin brikks navn og følger instruksen. Herefter lægges kortet nederst i bunken.

Når spillet er slut, kan eleverne tale om, hvad der skete undervejs: Hvilken gruppe brikker gik det bedst for? Gæt på og diskuter hvorfor, der var forskel.

Opgave 5: Børnearbejde

Denne opgave skal vha. diskussion i klassen få eleverne til at reflektere over, hvad børnearbejde er.

- Velegnet til trin 2 og 3
- Inspiration fra LæseRaketten:
'Skolen er det bedste sted at arbejde'

Lad eleverne diskutere følgende spørgsmål:

- Hvad er børnearbejde?
- Er det børnearbejde at uddele aviser?
  - rydde op på sit værelse?
  - arbejde i et supermarked?
  - arbejde i familiens landbrug?
- Hvorfor arbejder nogle børn i stedet for at gå i skole?
- Er der forskel på børnearbejde i Danmark og i f.eks. Peru og Ghana?
- Hvad ville det betyde på længere sigt, hvis alle børn arbejdede og ingen gik i skole?
- Hvad kan du selv gøre for at bekæmpe børnearbejde?
  - Holde øje med, hvor f.eks. dit tøj og sportsudstyr er produceret – spørg om, hvordan det er produceret.

Opgave 6: Et løfte er et løfte

Denne opgave har fokus på de rige landes løfter.

A. Hvordan ville du tage ansvar?

Denne øvelse handler om, hvordan man ville gøre noget ved social ulighed, hvis man sad i en ledende position. Øvelsen har karakter af mundtlig diskussion, videredigtning og/eller skriveøvelse.

- Velegnet til trin 2 og 3
- Tekster fra LæseRaketten:
'Herskerens Historie' og
'Konge for en uge'

Videredigtning: Eleverne skal digte videre på 'Herskerens Historie' og kan vælge at gøre det på to måder:

1. Skriv historien om Saladirs liv.

Forestil dig, at du er hofdigteren eller førsteskriveren og skal skrive historien om Saladirs liv.

- Hvorfor havde Saladir ikke selv tænkt på at bygge en skole?
- Hvad var han for en type hersker/leder?
- Hvilket samfund regerede Saladir over?
- Hvordan var forholdet mellem rig og fattig?

2. Fortsæt historien, hvor den slutter:

Saladirs søn tager over. Får han bygget en skole? Hvad bliver resultatet af, at skolen er bygget? Hvordan kommer samfundet så til at se ud?

Faktabokse:

I år 2000 skrev verdens ledere under på Dakar-erklæringen, hvis hovedformål var at sikre alle børn adgang til en uddannelse inden 2015. I 2007 er halvdelen af tiden gået, og 80 millioner børn går stadig ikke i skole.

Dakar-målene:

1. Tilbud til de yngste:

Dårligt stillede børn skal have mulighed for f.eks. førskoleuddannelse.

2. Alle børn i skole:

Alle skal have adgang til gratis obligatorisk grundskoleuddannelse af god kvalitet.

3. Uddan unge og voksne:

Lige adgang for unge og voksne til relevant faglig og praktisk undervisning

4. Halvér analfabetismen:

Halvering af analfabetismen, særligt hos kvinder, samt adgang til fortsat uddannelse for voksne.

5. Piger i skole:

Ligestilling mellem kønnene i skolen og særlig fokus på, at piger fuldfører en grunduddannelse af god kvalitet.

6. God kvalitet:

Forbedring af undervisningen, så det højest mulige indlæringsniveau sikres, og alle får et målbart udbytte af undervisningen.

B. At holde, hvad man lover...

Eleverne skal inspireret af Dakar-løfterne skrive et læserbrev til en dansk avis eller et personligt brev til Anders Fogh Rasmussen.

- Velegnet til trin 2 og 3
- Tekster fra LæseRaketten: 'Uddannelse er en menneskeret' og 'Uddannelse for alle'.

Eleverne kan i læserbrevet eller det personlige brev til Anders Fogh Rasmussen stille spørgsmålstegn ved, om ledernes løfter når at blive opfyldt inden 2015 og kan i brevet komme ind på og give bud på nogle af følgende spørgsmål:

- Hvilke konsekvenser er der forbundet med, at 80 millioner børn ikke går i skole?
- Hvem har ansvaret for, at alle børn kommer i skole?
- Hvordan kan man sørge for, at så mange børn kommer i skole inden 2015?

C. Hvad skal pengene bruges til?

En argumentationsøvelse kombineret med rollespil, der skal få eleverne til at tage stilling til, hvordan de rige lande bedst kan hjælpe u-landene.

- Velegnet til trin 3
- Materialer: Rollekort (kan hentes på www.ibis.dk/verdeniskole)
- Tekst fra LæseRaketten: 'Uddannelse for alle inden 2015'

Del klassen op i grupper af fem elever. Hver elev skal spille en person. Rollerne er beskrevet i 'rollekortene' til højre. Opgaven er at diskutere, hvordan man bedst skaber udvikling i en fattig landsby i et u-land. Eleverne diskuterer i grupperne i 10-15 min. - de behøver ikke at blive enige. Du må gerne gå rundt og komme med kommentarer og spørgsmål til grupperne undervejs.

Herefter fortæller hver gruppe, på hvilke områder de var enige og uenige – og hvorfor de forskellige 'personer/roller' havde de holdninger, de havde? Til afslutning diskuterer alle eleverne, hvad pengene skal bruges til.

Historien

Et rigt land vil gerne hjælpe en fattig by i et u-land. En repræsentant fra det rige land besøger landsbyen. En dag mødes alle i byen for at finde ud af, hvad pengene skal bruges til.

Ahmed

Du er en fattig landmand uden uddannelse. Du mener, at pengene skal bruges på gratis mad til byens indbyggere, billig såsæd og landbrugsredskaber til landmændene. Du ønsker også, at der bliver bygget en ny vej, så det bliver nemmere at transportere afgrøderne ind til den nærmeste større by.

Phillipe

Du er en regeringsejersmand. Du vil have så mange af pengene til dig selv som muligt. Du mener, at de skal gå til udbygning af din egen fabrik. Den er i meget dårlig stand og taber penge hver dag. Du mener, at hvis pengene bliver brugt på fabrikker, vil der blive skabt mange nye arbejdspladser, og der vil komme mere handel til byen.

Susanne

Du arbejder for det rige lands regering. En stor og vigtig virksomhed i dit land lægger pres på dig for at købe deres maskiner. Det vil skabe arbejdspladser i det rige land. Du synes derfor, at pengene skal bruges til at købe højteknologiske landbrugsmaskiner fra dit eget land. Du mener også, at der skal være stærk kontrol med pengene og er imod korruption.

Veronica

Du er en initiativrig lokalpolitiker. Du ønsker hurtig udvikling i din landsby. Der er snart valg, og du vil gerne genvælges. Derfor ønsker du, at befolkningen hurtigt får gavn af pengene. Du mener, at der skal bygges et hospital og gives små lån til de fattige indbyggere, så de kan åbne en kiosk eller en systue. Du er imod korruption og køb af dyre landbrugsmaskiner.

Jens

Du arbejder for en svensk u-landsorganisation i landsbyen. Du mener, at alle indbyggerne i landsbyen skal kunne give deres bud på, hvilket projekt der skal modtage støtte. Efterfølgende skal alle stemme om, hvad pengene skal bruges til. Du synes selv, at mange af forslagene er for kortsigtede – og at pengene bedst bruges på at forbedre undervisningen i skolerne og uddanne flere lærere.

Til øvelse 4.C - Prøv-lykken-kort til 'Så kan de lære det!'-spillet (trin 1 og 2)

Raul, Carlos og Silvia:

Du har matematik og kan godt løse det regnestykke, læreren har skrevet op på tavlen. Ryk 2 felter frem.

José, Rosita og Pilar:

Du har lavet alle de opgaver, du havde for i spansk grammatik, rigtige. Ryk 2 felter frem.

Raul, Carlos og Silvia:

Læreren læser noget op fra en geografi-bog, men du ved ikke engang, hvilket land han taler om, for du forstår ikke spansk. Ryk 2 felter tilbage.

José, Rosita og Pilar:

Din lærer roser dig, fordi du har læst en historie flot op. Ryk 3 felter frem.

Raul, Carlos og Silvia:

Du har biologi, som er dit yndlingsfag, og læreren fortæller noget om en plante, du ikke kender. Du ville gerne vide noget om den, men forstår næsten ingenting af det, han siger. Ryk 2 felter tilbage.

José, Rosita og Pilar:

Din lærer har været på kursus, hvor han har lært nogle nye og meget sjovere måder at undervise på. I skal derfor have temadag om eventyr, og det klarer du rigtig godt. Ryk 2 felter frem.

Raul, Carlos og Silvia:

Du er rigtig glad for historie og matematik, men dine forældre mener ikke, du kan bruge det til noget og vil hellere have, at du hjælper til derhjemme. De tager dig derfor ud af skolen. Ryk tilbage til start.

José, Rosita og Pilar:

Du har ikke fået lavet de regnestykker, du havde for, og din lærer giver dig en eftersidning. Ryk 3 felter tilbage.

Raul, Carlos og Silvia:

Du bliver bedt om at skrive det ned, læreren har skrevet på tavlen, men der er ikke mere plads i dit kladdehæfte, og du har ikke råd til et nyt. Ryk 2 felter tilbage.

José, Rosita og Pilar:

Du har skrevet en stil om Perus historie, som din lærer giver dig topkarakter for. Ryk 3 felter frem.

Raul, Carlos og Silvia:

Din far synes, det er vigtigt, at du går i skole og er meget stolt af dig. Han køber derfor en skoletaske til dig for den ekstra løn, han fik fra sit nye arbejde. Den er du meget glad for. Ryk 2 felter frem.

José, Rosita og Pilar:

Du har ikke forstået det, læreren talte om i biologitimen. Du læser derfor det, du havde for til i dag, en ekstra gang og forstår det meget bedre. Ryk 2 felter frem.

Raul, Carlos og Silvia:

I har fået nye skolebøger, men de er stadig på et sprog, du ikke forstår. Ryk 2 felter tilbage.

José, Rosita og Pilar:

Du har lavet alle dine lektier, og det går godt i skolen. Ryk 4 felter frem.

Raul, Carlos og Silvia:

Du bliver bidt af en giftslange på vej til skole. Du bliver syg og må blive hjemme i flere uger. Ryk 4 felter tilbage.

José, Rosita og Pilar:

Du skulle hjælpe din mor med rengøringen og kom derfor for sent i skole. Din lærer bliver sur. Ryk 2 felter tilbage.

Raul, Carlos og Silvia:

Om morgenen tager din far dig med ud for at fange fisk til aftensmaden. Du kommer derfor to timer for sent i skole. Ryk 2 felter tilbage.

José, Rosita og Pilar:

I får nye bøger i skolen. De er meget mere spændende end de gamle. Det går godt for dig i skolen. Ryk 2 felter frem.

Raul, Carlos og Silvia:

I har fået nye skolebøger i klassen. Denne gang er de skrevet på dit lokale sprog, og du har allerede læst de første kapitler. Ryk 3 felter frem.

José, Rosita og Pilar:

Skolen har lukket, fordi det er helligdag. Du bliver hjemme og leger hele dagen, men glemmer at lave lektierne til næste dag. Ryk 2 felter tilbage.

Raul, Carlos og Silvia:

Du har lært at skrive 'telefon', men ved ikke, hvad det betyder. Ryk 2 felter tilbage.

José, Rosita og Pilar:

Din storesøster hjælper dig med dine lektier. Ryk 1 felt frem.

Til øvelse 4.C - Prøv-lykken-kort til 'Så kan de lære det!' spillet (trin 3)

Raul, Carlos og Silvia:

Din lærer har bedt alle i klassen om at holde et lille oplæg om Perus koloniseringshistorie på spansk. Du taler meget dårligt spansk, så du pjækker fra skole, fordi du er alt for nervøs. Ryk 4 felter tilbage.

José, Rosita og Pilar:

Du holder et foredrag for klassen om Perus økonomi og svarer på alle elevernes spørgsmål. Læreren er meget tilfreds. Ryk 4 felter frem.

Raul, Carlos og Silvia:

Din klasse har fået en ny lærer. Han kommer fra landsbyen ved siden af, så han taler dit lokale sprog. Nu går det meget bedre i skolen. Ryk 3 felter frem.

José, Rosita og Pilar:

Du har lige afleveret spansk stil, men måtte pjække fra idræt for at nå at blive færdig. Ryk 2 felter tilbage.

Raul, Carlos og Silvia:

Du har læst rigtig godt på dine lektier til i dag, men læreren spørger dig ikke om noget, fordi han ved, du ikke taler særlig godt spansk. Ryk 1 felt tilbage.

José, Rosita og Pilar:

Du har matematik og har svært ved at forstå, hvad der bliver gennemgået. Du spørger derfor læreren, som forklarer det en gang til. Næste gang har du alle dine opgaver rigtige. Ryk 2 felter frem.

Raul, Carlos og Silvia:

Din far, som har lært spansk på sit nye arbejde i byen, hjælper dig med dine lektier. Ryk 2 felter frem.

José, Rosita og Pilar:

Din mor mener ikke, det er vigtigt, at du fortsætter din skolegang, men vil hellere have, at du hjælper til derhjemme. Så for fremtiden må du selv betale for skolen og er nødt til at arbejde ved siden af. Det går hårdt ud over din indsats i skolen. Ryk 4 felter tilbage.

Raul, Carlos og Silvia:

Du har lært at stave til 'flyvemaskine', men ved ikke, hvad det betyder. Ryk 1 felt tilbage.

José, Rosita og Pilar:

Du skal passe dine søskende, så du må blive hjemme fra skole. Ryk 2 felter tilbage.

Raul, Carlos og Silvia:

Din lærer kommer ikke i dag, fordi han skulle passe sit andet arbejde. Ryk 3 felter tilbage.

José, Rosita og Pilar:

Din mor er blevet syg, så du må blive hjemme og passe dine mindre søskende det næste stykke tid. Ryk 4 felter tilbage.

Raul, Carlos og Silvia:

Du har lært om aids i skolen og fortæller din storesøster, der aldrig har gået i skole, om det, du har lært. Nu ved hun, hvordan man undgår at få aids. Ryk 3 felter frem.

José, Rosita og Pilar:

Du har læst rigtig godt på dine spansk-lektier, og læreren hører dig i alt det, du har lært. Ryk 2 felter frem.

Raul, Carlos og Silvia:

En i din familie er død af aids. Du skal blive hjemme og arbejde og kan ikke længere gå i skole. Ryk tilbage til start.

José, Rosita og Pilar:

Din far er blevet syg. Du må blive hjemme fra skole i 2 uger, fordi du skal passe ham og gøre hans arbejde derhjemme. Ryk 3 felter tilbage.

Raul, Carlos og Silvia:

Din lærer har sagt sit job op, fordi han ikke mere gider rejse den lange vej fra byen ud i regnskoven. Der går en måned, før skolen finder en ny lærer til din klasse. Ryk 4 felter tilbage.

José, Rosita og Pilar:

Du har fået en ny klasselærer. Han slår ikke, som nogle af de andre lærere gør. Det går dig bedre i skolen. Ryk 3 felter frem.

Raul, Carlos og Silvia:

I har fået nye skolebøger til historieundervisningen. De ser rigtig spændende ud, men de er ligesom de gamle skrevet på spansk, og det forstår du kun meget lidt af. Ryk 2 felter tilbage.

José, Rosita og Pilar:

Du har fået rigtig gode karakterer i skolen, og dine forældre er stolte af dig. Ryk 3 felter frem.

Raul, Carlos og Silvia:

Det er regntid og den sti, der fører dig hele vejen til skole, er oversvømmet. Du er derfor nødt til at blive hjemme, indtil det holder op med at regne. Ryk 3 felter tilbage.

José, Rosita og Pilar:

Du bliver kørt i skole i stedet for at gå den lange vej. Ryk 2 felter frem.

Raul, Carlos og Silvia:

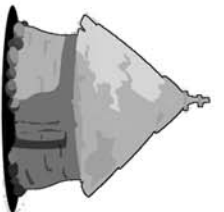
Din lærer har været på kursus, hvor han har lært nogle nye måder at undervise på. I stedet for udenadslære, som I plejer, skal I have temadag om religion. Du klarer dig godt. Ryk 2 felter frem.

José, Rosita og Pilar:

Du har stavet alle ordene rigtigt i diktat, og din lærer roser dig. Ryk 2 felter frem.

SÅ KAN DE LÆRE DET!

Prøv
lykken

START

MÅL